

Av. Arb. Enver ÖZDEMİR

Hazine Avukatı

KAMU ZARARININ
HAZİNE DAVALARI AÇISINDAN
İNCELENMESİ

Av. Arb. Enver ÖZDEMİR

Hazine Avukatı

**KAMU ZARARININ
HAZİNE DAVALARI AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

**ADALET YAYINEVİ
Ankara - 2023**

ADALET BASIM YAYIM DAĞITIM SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.

Kamu Zararının Hazine Davaları Açısından İncelenmesi

Enver Özdemir

Hukuk Yayınları Dizisi – 3520

Birinci Baskı : Ağustos, 2023

ISBN : 978 – 605 – 264 – 403 – 4

ADALET YAYINEVİ

Merkez

Strazburg Caddesi No: 10/B Sıhhiye-Ankara

Tel: (0312) 231 17 00

Fax: (0312) 231 17 10

Dağıtım

Strazburg Caddesi No: 17/B Sıhhiye-Ankara

:adalet.com.tr – adaletyayinevi.com

: adalety@adaletyayinevi.com

İstanbul Şube

Mustafa Kemal Caddesi No: 60/C

(Anadolu Adliyesi Karşısı) Kartal-İstanbul

Tel: (0216) 305 72 81

Bursa Şube

Bursa Adliye Sarayı Zemin Kat Bursa

:facebook.com/adaletyayinevi

:twitter.com/adaletyayinevi

Sayfa Tasarımı:

Nilüfer Aydın

Kapak Tasarımı:

Yasin Özbudak

Baskı:

Ay-bay Kirtasiye İnş. Gıda Paz. ve Tic. Ltd. Şti.

Sertifika No: 46661

Tel: (0 312) 472 58 55 - Ankara

ÖNSÖZ

Bu kitap, hazırlık aşamasından basım aşamasına kadarki olan süreçte birçok olaya tanıklık etti. Öyle ki, bu kitabın yazıldığı ev artık bir enkaz. Bu çalışmayı yapmam konusunda beni cesaretlendiren ve manevi destek sunan birçok yakınım da enkaz altında kaldığından çalışmamın tamamlanmasını göremedi. Hepsine teşekkürüm bir borç olarak kaldı...

Hayatta kalma şansına sahip olup da basımını yaparak sizlere ulaştırmış olduğumuz bu eseri, birçok ilimizi etkileyen, özellikle de “Medeniyetler Şehri” Antakya’nın yok olmasına neden olan 06.02.2023 tarihli depremde hayatını kaybeden yakınlarımızın ve tüm vatandaşlarımızın anısına ithaf ediyorum.

Hatay – 2023

Enver ÖZDEMİR

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
İÇİNDEKİLER	7
KISALTMALAR	11
GİRİŞ.....	13

BÖLÜM 1

KAMU ZARARI KAVRAMI, KAPSAMI, TESPİTİ VE SORUMLULUK

I. Hazine ve Kamu Zararı Kavramları	15
A. Hazine	15
B. Kamu Zararı	17
II. Kamu Zararının Unsurları	20
A. Kamu Görevlisi	20
B. Mevzuata Aykırı Karar, İşlem veya Eylem	22
C. Kamu Görevlilerinin Kasıt, Kusur veya İhmali	24
1. Kusur	25
2. Kast	27
3. İhmal	27
D. Kamu Kaynağında Artışa Engel veya Eksilmeye Neden Olunması.....	28
1. Kamu Kaynağı.....	28
a. Kamu Gideri	29
b. Kamu Geliri	30
c. Özel Gelir	31
d. Malvarlığı	32
e. Rayiç Bedel	33
E. İlliyet Bağı	34
1. Şart Teorisi	35
2. Uygun Sebep Teorisi.....	36

III. Kamu Zararının Kapsamı	37
A. Kamu Zararının Kamu Kurumları İtibarıyla Kapsamı	37
1. Genel Bütçeli İdareler.....	38
2. Özel Bütçeli İdareler	39
3. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar	40
4. Sosyal Güvenlik Kurumları.....	42
5. Mahalli İdareler	43
B. Kamu Zararının Konu İtibarıyla Kapsamı	44
C. Kamu Zararının Kişiler İtibarıyla Kapsamı	47
1. Sorumlu	47
2. İlgili.....	48
IV. Sorumluluk	49
A. Sorumluluk Türleri	50
1. Ceza Sorumluluğu – Mali Sorumluluk	50
2. Disiplin Sorumluluğu – Etik Sorumluluk	52
3. Kusur Sorumluluğu – Kusursuz Sorumluluk.....	53
a) Risk (Hasar) Sorumluluğu.....	54
b) Kamu Külfetleri Karşısında Eşitlik İlkesi.....	54
4. Doğrudan Sorumluluk – Dolaylı Sorumluluk	55
5. Maddi Sorumluluk – Manevi Sorumluluk.....	55
B. Kişilerin Sorumluluğu	56
1. Bakanların Sorumluluğu	58
2. Üst Yöneticilerin Sorumluluğu.....	59
3. Harcama Yetkilisinin Sorumluluğu.....	60
4. Gerçekleştirme Görevlilerinin Sorumluluğu	62
5. Muhasebe Yetkilisinin Sorumluluğu.....	64
V. Kamu Zararının Tespiti ve Tahsili.....	68
A. Kamu Zararının Belirlenmesinde Dikkate Alınacak Kriterler	68
1. Yapılan İş, Mal veya Hizmet Karşılığı Olarak Belirlenen Tutardan Fazla Ödeme Yapılması	68
2. Mal Alınmadan, İş veya Hizmet Yaptırılmadan Ödeme Yapılması	69
3. Transfer Niteliğindeki Giderlerde, Fazla veya Yersiz Ödemede Bulunulması	70
4. İş, Mal veya Hizmetin Rayiç Bedelinden Daha Yüksek Fiyatla Alınması veya Yaptırılması	70

5. İdare Gelirlerinin Tarh, Tahakkuk veya Tahsil İşlemlerinin Mevzuata Uygun Bir Şekilde Yapılmaması	71
6. Mevzuatında Öngörülmediği Halde Ödeme Yapılması.....	72
7. Kamu İdarelerine Ait Malların Kiraya Verilmesi, Tahsisi, Yönetimi, Kullanımı ve Elden Çıkarılması İşlemlerinin Mevzuata Uygun Bir Şekilde Yapılmaması	72
8. Görevlilere Teslim Edilen Taşınırın Zarara Uğraması.....	73
9. Kamu İdaresinin Yükümlülüklerinin Mevzuatına Uygun Bir Şekilde Yerine Getirilmemesi Nedeniyle Kamu İdaresine Faiz, Tazminat, Gecikme Zammı, Para Cezası Gibi Ek Mafî Külfet Getirilmesi.....	74
B. Kamu Zararının Tespiti.....	75
1. Kontrol, Denetim veya İnceleme	76
2. Sayıştayca Kesin Hükme Bağlama	78
3. Yargılama Suretiyle Tespit	80
C. Kamu Zararının Tahsili ve Silinmesi.....	81
1. Kamu Zararının Muhasebe Birimine Bildirimi.....	81
2. Kamu Zararının Tahsiline İlişkin Tebligat İşlemleri	82
3. Kamu Zararının Tahsili.....	84
a. Rızaen Tahsilat	84
b. Sulhen Tahsilat.....	85
c. Takas Yoluyla Tahsilat	86
d. İcra Yoluyla Tahsilat	87
4. Kamu Zararının Taksitlendirilmesi.....	87
5. Kamu Zararı Alacaklarında Zamanaşımı	89
a) Zamanaşımının Kesilmesi.....	90
b) Zamanaşımının Durması	91
6. Kamu Zararından Doğan Alacakların Silinmesi	92

BÖLÜM 2

HAZİNE DAVALARINDA KAMU ZARARININ YARGI KARARLARI İŞİĞİNDA DEĞERLENDİRİLMESİ

I. Kamu Zararına İlişkin Hazine Davaları	96
A. Adli Yargıda Kamu Zararının Tespiti ve Yargı Kararları	98
1. Hukuk Davalarında Kamu Zararının Tespiti ve Yargı Kararları	99

---

2. Ceza Davalarında Kamu Zararının Tespiti ve Yargı Kararları	108
B. İdari Yargıda Kamu Zararının Tespiti ve Yargı Kararları	120
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	133
KAYNAKÇA	137

KISALTMALAR

ABS	: Analitik Bütçe Sınıflaması
CD	: Ceza Dairesi
DİE	: Devlet İstatistik Enstitüsü
DİK	: Devlet İhale Kanunu
DMK	: Devlet Memurları Kanunu
DMO	: Devlet Malzeme Ofisi
DPB	: Devlet Personel Başkanlığı
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
DSİ	: Devlet Su İşleri
HD	: Hukuk Dairesi
KMYKK	: Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu
RG	: Resmi Gazete
SK	: Sayıştay Kanunu
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TDK	: Türk Dil Kurumu
YKY	: Yeni Kamu Yönetimi

GİRİŞ

Kamu zararının tanımı ve unsurlarından başlayarak, kamu zararının ortaya çıkmasından tahsili ve silinmesine kadarki süreçte uygulamada karşılaşılabilecek sorunlara değindiğimiz bu çalışmada, meydana gelen her zararın kamu zararı olarak nitelendirilmemesi gerektiği, sorumlu ve/veya ilgililerin kimler olabileceği ve ne şekilde tespit edilmesi gerektiği üzerinde durularak, kamu zararının telafisi, zamanaşımı ve şartları olduğu halde silinmesi başlıklarına yer verilmiştir.

Hazine, devlet tüzel kişiliğini temsil ettiğinden, devlet tüzel kişiliğine dahil bir idari kurumun uğradığı ekonomik zarar, hazine zararı olarak nitelendirilecek olup, bu zarar aynı zamanda kamu zararını ifade etmektedir.

Çalışmamızda ağırlıklı olarak kamu zararına ilişkin, 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu ve bağlı yönetmelik olan Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ile 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu hükümleri üzerinde durulmuş olup, bahsi geçen mevzuat hükümleri doğrultusunda açıklamalara yer verilmiştir.

Kamu zararında kamu görevlilerinin sorumluluğuna ilişkin, Mülga 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu “kusursuz sorumluluk” ilkesini benimsemişken, yerine gelen 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu, kamu zararından sorumlulukta “kusur sorumluluğu” ilkesini benimsemiştir. Bu kapsamda zaman zaman iki kanun arasındaki farklılıklar incelenmiş olup, yargı içtihatları açısından yapmış olduğumuz değerlendirmelerde hukuk, ceza ve idari davalarda emsal olarak kullanılacak içtihatlardan faydalanılmıştır.